

EEN CHINESE ENCYCLOPEDIË VAN DE STAD

Opening Speech 24 UUR Stad, VIA Symposium 2 DECEMBER 2009, TU/e Eindhoven

Jacob Voorthuis

Dames en Heren.

Het is mij een grote eer dit symposium te mogen voorzitten. Het wordt een mooie dag. Tegelijkertijd moet ik u mededelen dat u hier onder valse voorwendselen naartoe gehaald bent. De stad heeft namelijk al 24 uur.

AMS 04:50 op een plein in Bratislava is een meisje wiens leven beheerst wordt door haar onzekerheid boos geworden op haar vent, die haar in de steek heeft gelaten.

TOK 01:24 AMS 17:24 in Tokyo, in een kleine hotelkamer, één van de miljoenen identieke hotelkamertjes, vroeg een eenzame man welk geluid een kameel eigenlijk maakt en dat terwijl een opgewekte jonge vrouw, zonder na te denken over de rampspoed die ons ongetwijfeld te wachten staat wanneer de zeespiegel stijgt, naar Utrecht aan het reizen was om op het conservatorium aldaar een les te volgen.

De tijd levert vele gezichten op de stad. Om de toon van deze bijeenkomst even in de war te sturen wil ik u hier een serie definitieën van de stad aanbieden die ik gevonden heb in een oude Chinese Encyclopedie. Het betreft hier een latere en goedkopere editie van dezelfde encyclopedie waar Jorge Luis Borges destijds zijn definitie van een dier uit haalde die Michel Foucault zó aan het lachen maakte dat hij maar een filosoof werd.¹ U zult merken dat er vandaag heel wat van deze definitieën de revue zullen passeren. In het driehonderd en vijftigste deel van *De gouden weelderigheid der kosmische harmonieën* staat bij het lemma stad. Een stad is.. (en ik citeer):

1. Een portret van de wereld in zijn geheel maar met een bijzonder facet naar ons toe gedraaid.
2. Waar men naar toe gaat om het goede leven te leiden.²
3. Waar dat soms lukt.
4. Een zwaartekrachtskern van de wens, de gewoonte en de wanhoop.
5. Een plek die elk moment van de dag van gedaante verandert, zonder daarbij haar identiteit te verliezen.
6. Een kluwen in elkaar grijpende activiteiten en bewegingen dat een eigen leven is gaan leiden.
7. Het product van de verbeelding dat, met oefening, steeds dichter, hechter, groter en geraffineerder wordt totdat God zich wreekt.
8. Net als de mens, een natuurlijk product van de evolutie, een vehikel ter reproductie van egoïstische genen middels zwermgedrag en collectiviteit.³
9. Een delicaat netwerk informele afspraakjes.
10. Een medium voor ruil en stofwisseling.
11. Een gerimpeld plak aardkorst, een woekerend kanker op de huid van een dierbare bol.
12. Een verkaveling van exploitatierechten waar vogels en kakkerlakken zich weinig van aantrekken.
13. De *mis en scène* van een vrolijk economisch en politiek blijspel waar ook wel wat te huilen valt.
14. Een metastase van indringend gedrag en opsmuk.

¹ Michel Foucault, *Les Mots et Les Choses*, (1966) Preface. Het origineel komt van 'El idioma analítico de John Wilkins' door Borges, onder andere te vinden in Jorge Luis Borges, *Other inquisitions 1937-1952*, tr. L.C. Simms (1993)

² Deze definitie zou door Aristoteles zijn gegeven. Ik heb hem echter nooit op die manier terug gevonden.

³ Deze definitie is gebaseerd op Richard Dawkins, *The Selfish Gene*, (1976)

15. Een hart dat bij nader inzien zelf ook niet meer is dan een serie lege kamers gemaakt van bindweefsel en infrastructuur waarin spul moet worden rondgepompt.
16. Een oneindig lang verhaal dat makkelijk kan worden geredigeerd tot een serie kortere verhalen die vervolgens weer oneindig lang worden.
17. Waar mensen in en via hun eigen weerspiegeling leven.⁴
18. Het product van een buitensporige potlatch, dat wil zeggen, een serie op elkaar reagerende uitspattingen van grote sommen geld om bewondering en loyaliteit te binden.⁵
19. Een machine ter productie, distributie en zorgvuldig beheer van schuld.
20. Een uitdrukking van macht dat daarmee de macht zelf is, omdacht macht slechts de uitdrukking ervan is.
21. Het contract van onze vrijwillig aangegane onderdrukking ter bevordering van rust
22. Een monsterlijke en majestueuze machine die liefde en onderhoudt behoeft.
23. Een groter “wij” dan het wij van de buurt, maar een kleiner “wij” dan onze nationaliteit.
24. Een archiefkast van vage herinneringen die de ruimte van de toekomst mogelijkheid biedt.
25. De moeder van alle instellingen dat in haar antropomorfe hoedanigheid een echt mens is geworden, met een naam en een schoot en fonteinen als weelderige borsten van overvloed.
26. Een wederkerig theater waarin alles kijkt en bekeken wordt, alles podium en auditorium is.
27. Iets wat volledig verdwijnt en niet meer bestaat als je je ogen en je oren maar goed dicht houdt.
28. Iets dat als geheel pas vorm krijgt als je er zelf niet bent of.
29. De buitenkorst van ons brein waar herinneringen in de vorm van (on)leesbare sporen in de omgeving worden opgeslagen.
30. Een constellatie zintuiglijke relaties die iedere stad een persoonlijk bezit maken.
31. Een onophoudelijke optocht en een eeuwig publiek.
32. Een plek waar eenzaamheid een centripetale werveling veroorzaakt, die niet zal helpen.
33. Een fijnmazig netwerk van kloven, pijpen, zeven, kleppen, gaten en draden.
34. Een oppervlak onderverdeeld in een eindeloze reeks geometrische vormen, voornamelijk recht- en driehoeken.
35. Een fabriek waar afval geproduceerd wordt.
36. Een oneindige reeks spiegels die monsters en mythen schept.
37. Onze redding van een vijand die we slecht kennen.
38. Een wantrouwend wezen in de greep van Cassandra, die altijd gelijk heeft.
39. Een weerloos ding met muren en tralies en sloten dat verdediging behoeft.
40. Een punt, of streep of vlek waarop gericht wordt vanaf een grote afstand.
41. Een grafiek van iets maar wat precies is niet met zekerheid te zeggen.
42. Een habitat waar sommige organismen het beter doen dan anderen.
43. Een sandwich van diverse soorten grenzen.
44. Een magisch boek waarvan het verhaal met elke lezing verandert.
45. Het bewijs dat we goden zijn, en engelen.
46. Een ruimtelijke voorwaarde om in ons gedrag vrekkelig of genereus te zijn
47. De belofte van oneindige mogelijkheden die aan de andere kant van de deur liggen.
48. Een genereuze stad brengt de gebruiker iets. Maar omdat de stad zelf de substantie is van haar gebruiker, is het paradoxaal genoeg de gebruiker die de genereuze stad haar genereusiteit moet geven. De gebruiker moet geven wat hij wil krijgen: Hij moet haar *vinden*.

⁴ Deze definitie is geïnspireerd op het heterotopia concept van Foucault (1967)

⁵ Zie George Bataille, *The Accursed Share*, Vols. II and III, tr. Robert Hurley (1993)